

HAARLEMSCHE BIJDRAGEN

BOUWSTOFFEN VOOR DE GESCHIEDENIS
VAN HET BISDOM HAARLEM

ONDER REDACTIE VAN

H. N. P. J. BERKHOUT, J. J. HENNEMAN,
Dr. Dom. J. HUIJBEN, O.S.B., J. C. VAN DER LOOS,
W. NOLET, Dr. J. F. M. STERCK, L. STOLK.

ZES EN VIJFTIGSTE DEEL.

1938

DRUKKERIJ VAN HET ST. JACOBS-GODSHUIS
HAARLEM.

HET SINT ANNA-ALTAAR VAN DE DELFTSCHE KARTUIZERS.

In de verzameling—de Nerée van Babberich op het huis Babberich bij Zevenaar bevindt zich een altaarstuk (drieluik) uit het begin der 16de eeuw, dat, zooals in het onderstaande zal worden aangetoond, afkomstig is uit het voormalige kartuizerklooster buiten Delft. Dit triptychon was tot 1934 geruimen tijd in bruikleen afgestaan aan het Museum Boymans te Rotterdam.

M. J. Friedländer, *Die Altniederländische Malerei*, X (Leiden 1932), geeft op blz. 45 en volgende een beschrijving van dit altaar en als no. XXXVII en XXXVIII een tweetal afbeeldingen en wel van de binnenzijden der vleugels en van den buitenkant.

Het middenpaneel is het werk van een onbekenden meester van omstreeks het jaar 1500. Het stelt voor Sint-Anna-te-drieën. De overige stukken zijn geschilderd door een anderen nog onbekenden meester van de Hollandsche school uit het begin der zestiende eeuw, door Friedländer aangeduid als: de meester van Delft.

Op de binnenzijde van het linkerpaneel vindt men Sint-Jan den Dooper afgebeeld. Als donator is vóór hem geknield Dirk Dirksz. van Heemskerck van Beest met vier zonen, van wie de oudste het habijt van kartuizermonnik draagt. De vader voert den palmtak der Jeruzalemvaarders, omdat hij in 1486 aan een pelgrimstocht had deelgenomen. Later is hij burgemeester van Delft geweest.

Het rechterpaneel bevat op de binnenzijde de beel-

tenis van de H. Magdalena. Als donatrix is vóór haar geknield Geertruyt van Dyemen Vrancksdr., de echtgenoot van voormelden Van Heemskerck van Beest, met een dochter.

Op den buitenkant der vleugels vindt men een voorstelling van den H. Hieronymus met den leeuw, in een landschap knielende voor den Gekruisigde.

In een ruimte onder het middenpaneel staat op de linkerhelft het opschrift: "Anno XIII^c 86 was Dirick Diricksz. van Beest, anders genaemt / van Heemskerck te Jherusalem ende opten / berch Sinay, ende start anno XV^c XLV, / den XI dach van November." Op de rechterhelft leest men: "Anno XV^c XXXII, den XII den dach / in Julio, starf Geertruyt / Vranck van Dyemens dochter / die huysvrouwe van Dirick / van Beest ofte Heemskerck."

Daaronder bevindt zich over de geheele breedte van de lijst het opschrift: "Obiit anno XV^c . . . . 9 Mae f. Theo[doricus] Theodorici van Beest, monachus professus domus huius, sepultus inter fratres suos."

Deze laatste mededeeling en in het bijzonder de woorden „professus huius domus” maken het duidelijk, dat het altaar heeft toebehoord aan het voormalige kartuizerklooster Sint-Bartholomeusdal in Jeruzalem, buiten de Waterslootpoort te Delft. De hier bedoelde Dirk Dirksz. van Heemskerck van Beest jr., die als kartuizer op het linkerpaneel staat afgebeeld, is namelijk 29 Mei 1566 als monnik van dit convent gestorven en aldaar begraven. Bij zijn overlijden was hij vicarius (subprior) van het klooster, waar hij gedurende vijftig jaren had geleefd. Zijn dood is in 1567 door de Grande

Chartreuse als volgt bericht: „Obiit D. Theodoricus Beest, vicarius domus Delfensis, qui 50 annis laudabiliter vixit in ordine”.¹⁾

Men kan aannemen, dat het altaar in 1515 of 1516 aan het klooster is geschonken bij gelegenheid van zijn professie, zooals somtijds gebruikelijk was.

Aldus is tevens vastgesteld, dat de zijluiken omstreeks dien tijd zijn geschilderd. Friedländer, die, afgaande op den leeftijd van de op de altaarvleugels voorkomende stichters, het werk van den schilder op omstreeks 1510 heeft gesteld, heeft derhalve zijn berekening vrij juist gemaakt.

Dit altaar heeft dus niet het lot gedeeld van dat, hetwelk door den meester Pieter Aertsz. voor de Delftsche kartuizers was geschilderd en, volgens een mededeeling van D. van Bleyswijck, in den beeldenstorm van 1566 is verloren gegaan. Ook is het ontkomen aan de verwoesting, welke het klooster in 1572 door brandstichting heeft ondergaan.²⁾

Beverwijk.

H. J. J. SCHOLTENS.